

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060302

DOM
2017-12-12
Stockholm

Mål nr
M 2709-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-02-28 i mål nr M 4918-16,
se bilaga A

PARTER

Klagande

Sködnora Förvaltnings AB, 556372-7873

Ombud: Advokatfirman Glimstedt

Motpart

Miljönämnden i Upplands Väsby kommun

SAKEN

Utdömmande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och avslår
Miljönämnden i Upplands Väsby kommuns ansökan om utdömmande av vite.

Dok.Id 1375797

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Sköldnora Förvaltnings AB (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med upphävande av mark- och miljödomstolens dom, ska avslå Miljönämnden i Upplands Väsby kommuns ansökan om utdömande av vite.

Miljönämnden i Upplands Väsby kommun (nämnden) har motsatt sig att domen ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört i huvudsak följande:

Det är riktigt att bolaget vid vite förelagts att inte elda eller låta annan elda avfall på fastigheten X i Upplands Väsby kommun. Bolaget har inte motsatt sig föreläggandet, eftersom man varken avsåg att själv elda eller låta någon annan göra det.

Mark- och miljödomstolen har angett att formuleringen ”inte låta andra elda avfall” ska uppfattas som en förpliktelse att aktivt hindra alla personer från att elda avfall på platsen. Uttrycket ”låta”, som i sammanhanget har samma betydelse som ”tillåta”, kan dock inte avse annat än en aktiv tillåtelse eller som mest en passiv acceptans av ett förhållande som är känt för den tillåtande. Föreläggandet träffar således inte sådant eldande, som kan ha ägt rum olovligen och utan bolagets kännedom. Det har inte ens påståtts att bolaget låtit elda på platsen, att någon annan eldat med bolagets tillåtelse eller att eldandet ens varit känt för bolaget. Föreläggandet har därför inte överträtts.

Fastigheten är en jordbruksfastighet om ca 350 ha. På fastigheten finns ett hundratal byggnader fördelade på fem driftcentra. Djurhållningen omfattar ca 170 hästar i träning. På fastigheten finns vidare ett trettiotal arrendatorer och hyresgäster. Dessa är genomgående skötsamma och alla har av bolaget informerats om förbudet mot eldning.

I den mån fastigheten utsätts för nedskräpning, skadegörelse eller otillåten eldning, beror det troligen på allmänhetens sätt att utöva och överträda allemansrätten. Bolaget varken vill eller får hindra att allemansrätten utövas. Upplands Väsby kommun har också varit angelägen om att bolaget ska öppna vägar för allmänheten över fastigheten, bl.a. för att möjliggöra en kommunal vandringsled, vid vilken eldningen ska ha ägt rum.

Att säkerställa att olovlig eldning inte kan ske skulle kräva omfattande åtgärder. Sådana åtgärder skulle dessutom strida mot allemansrätten. Det är vidare omöjligt att, i vart fall med rimliga åtgärder, säkerställa att ingen olovligen tränger in på fastigheten och utövar olovlig verksamhet. Om föreläggandet skulle anses avse en förpliktelse att faktiskt förhindra varje otillåten eldning på fastigheten, har bolaget saknat möjlighet att med rimliga och lagliga medel följa föreläggandet.

Nämnden har anfört i huvudsak följande:

Det aktuella föreläggandet innebär att det är bolagets ansvar att säkerställa att eldning av avfall inte sker. Nämnden är medveten om att fastigheten upptar en stor areal och att det inte är möjligt för bolaget att konstant ha bevakning över hela fastigheten. Nämnden vill dock förtydliga att detta ärende handlar om att eldning av avfall har skett i en container som står placerad på fastigheten.

Bolaget har uppgett att containern tillhör ett annat företag. Bolaget uppgav dock i yttrande till mark- och miljödomstolen att bolaget hade beställt en container 2014 i samband med röjning av sly. Eftersom det har eldats avfall i containern så kan nämnden inte utläsa vilket företag som kan ha ägt den men bolaget har information som tyder på att bolaget är ansvarig för containern och alltså har rådighet över den.

Nämnden anser att bolaget genom att forsla bort containern kan säkerställa att eldning av avfall inte sker på fastigheten och därmed kan uppfylla föreläggandet i den del som avser ”att inte låta annan elda avfall och/eller farligt avfall”.

Bolaget har inte följt föreläggandet eftersom containern vid ett inspektionstillfälle var fylld med avfall, som vid nästa inspektionstillfälle var borta. Aska och rester av avfall återfanns i containern och rökluften var tydlig.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Domstolen har i ett mål om utdömande av vite att pröva om det föreläggande som ligger till grund för ansökan har delgetts adressaten, om det har fått laga kraft, om det är lagligen grundat och om det har överträtts, det vill säga om adressaten haft faktisk och rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Domstolen ska dessutom, under förutsättning att vite ska dömas ut, pröva om ändamålet med vitet förlorat sin betydelse och beakta om det kan finnas särskilda skäl att jämka det.

Nämnden har inte gjort gällande att bolaget har gett sin uttryckliga tillåtelse till den aktuella eldningen av avfall. Nämnden har i stället som grund för sin uppfattning att föreläggandet har överträtts anfört att bolaget haft en skyldighet att säkerställa att ingen eldning av avfall sker, samt att den aktuella eldningen skett i en container som bolaget haft ansvar för. Enligt nämnden hade bolaget kunnat undvika eldningen genom att forsla bort containern.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att ett föreläggande ska utformas på ett sådant sätt att adressaten utan svårigheter eller risk för missförstånd kan få klart för sig vad han eller hon ska göra. Av utredningen i målet framgår visserligen att eldning av avfall i containrar på fastigheten har förekommit tidigare. Att förbudet mot att elda eller låta andra elda avfall på fastigheten också skulle innefatta ett förbud mot att förvara en container på fastigheten, eller en skyldighet att säkerställa att den container som förvarats inte kunnat användas för eldning av avfall, kan dock inte utläsas ur föreläggandet. Eldning av avfall bedöms inte heller vara någon typisk eller uppenbar följd av att ha en container uppställd på en fastighet. Det har inte framkommit att bolaget har haft något inflytande eller utövat kontroll över att någon eldat i containern vid det aktuella tillfället. Bolaget måste därmed anses ha saknat faktisk möjlighet att förhindra att det eldades. Mot denna bakgrund bedömer Mark- och

miljööverdomstolen att föreläggandet inte har överträtts. Mark- och miljödomstolens dom ska därför upphävas och nämndens ansökan om utdömmande av vite ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2 januari 2018

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Per Sundberg, tekniska rådet Anna-Lena Rosengardten, hovrättsrådet Ulf Wickström, referent, och tf. hovrättsassessorn Josefin Holmgren.

Föredragande har varit Miranda Lymeus.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-02-28
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 4918-16

SÖKANDE

Miljönämnden i Upplands Väsby kommun

MOTPART

Skölnora Förvaltnings AB, 556372-7873

SAKEN

Utdömmande av vite

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förpliktar Skölnora Förvaltnings AB att till staten betala vite om 10 000 kr.

Dok.Id 487331

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

BAKGRUND

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Upplands Väsby kommun (nämnden) beslutade den 19 augusti 2014 att förbjuda Sköldnora Förvaltnings AB (bolaget), vid vite om 10 000 kr, att elda eller låta andra elda avfall på fastigheten X. Vitet ska dömas ut vid varje tillfälle som bolaget olovligen eldar eller låter andra elda avfall.

Nämnden har nu ansökt om utdömande av det aktuella vitet.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att mark- och miljödomstolen ska förplikta bolaget att betala det förelagda vitet om 10 000 kr.

Till stöd för sin ansökan har nämnden anfört i huvudsak följande.

Den 9 augusti 2016 besökte miljökontoret fastigheten X och noterade en container fylld med blandat avfall. Vid ett efterföljande besök den 18 augusti 2016 noterades att containern nu var fylld med aska. Det var tydligt att avfallet eldats då inspektörerna fortfarande kunde känna brandlukt.

Av aktuellt vitesföreläggande framgår tydligt att bolaget inte får elda avfall och inte heller låta någon annan elda avfall. Det ligger alltså på bolagets ansvar att säkerhetsställa att eldning inte sker. Containern står på bolagets fastighet och bolaget har låtit den stå kvar. Detta tyder rimligtvis på att den är beställd av bolaget vilket gör att bolaget har rådighet över den. Containern kan inte anses vara tillgänglig för allmänheten eftersom den står långt in på en väg där det finns en vägbom. Det förefaller dock vara så att bommen står öppen och olåst. Genom att låsa den skulle inte obehöriga kunna ta sig in med bil. Det avtal som finns mellan SÖRAB och bolaget rör städning längst Frestavägen och är inte aktuellt eller relevant för detta ärende.

Nämnden har även gett in fotografier från de två inspektionstillfällena den 9 och 18 augusti 2016 samt en karta utvisande containerns placering vid båda inspektionstillfällena.

Bolaget har bestritt bifall till ansökan. Det har till stöd för sitt bestridande anfört i huvudsak följande.

Bolaget kan inte vitsorda att det har brunnit i containern efter våren 2014, då containern användes för eldning av sly i samband med röjning kring SMHI:s väderstation för flödesmätning i ån. Bolaget flyttade då containern 1 km norrut, långt från bebyggelsen. Containern står nu vid en vandringsled, den s.k. Birgittaleden. De brandrester som finns på botten av containern är sannolikt till övervägande del hänförliga till de brandrester som uppkom vid eldningen i containern år 2014.

Bolaget har inte eldat avfall i den fotograferade containern. Containern är varken beställd eller ägs bolaget. Containern tillhör SUEZ och är kvarlämnad för flera år sedan. Modellen har utgått och används inte längre för transporter. Bolagets rådgivning i detta sammanhang begränsas på samma sätt som när det gäller bilar som lämnas och överges på bolagets fastighet. Det skulle dessutom vara orimligt om bolaget skulle ansvara för gärningar som inte går att kontrollera och som är jämförbara med anlagda bränder.

Bolaget har ingen anställd fastighetsskötare eller annan personal som skulle kunna ha utfört olovlig eldning. Allmänheten dumpar sopor på bolagets fastighet. Anledning till detta är bl.a. att fastigheten gränsar till Hagby återvinningsanläggning, en kommunalt ägd sopstation. För att förhindra att avfall slängs på marken har containern fått stå kvar för att allmänheten istället ska kasta sitt avfall i containern. Enligt avtal med Hagby återvinning SÖRAB tar man där emot dumpat avfall gratis från bolaget.

Flera vägar som leder in på bolagets mark är utrustade med vägbommar. Upplands Väsby kommun har begärt att vägnätet på fastigheten ska vara tillgängligt för allmänheten. Bolaget förbinder sig att i möjligaste mån spärra av promenadvägar och tillfartsvägar för att om möjligt hindra eller i vart fall försvåra att bussträck genomförs. Bolaget bestrider vidare nämndens begäran om ersättning för

utredningsarbete i detta ärende. Domstolen torde också behöva begära tillrättläggande av de uppgifter som felaktigt lämnats av miljökontoret i Upplands Väsby.

Bolaget har även gett in en karta utvisande containerns ursprungliga och nuvarande placering. Containern hade den ursprungliga placeringen vid tidpunkten för arbetet med röjning av sly för SMHI:s mätstation och flyttades sedan till platsen invid vandringsleden, som är containerns nuvarande placering.

DOMSKÄL

Frågan i målet är om det finns förutsättningar att döma ut vite enligt nämndens ansökan. Nämndens beslut om att ta ut avgift för utredning i ärendet omfattas således inte av domstolens prövning i aktuellt mål.

Mark- och miljödomstolen ska inledningsvis göra en formell prövning av föreläggandet som ligger till grund för ansökan. Prövningen omfattar frågan om det är lagligen grundat, om det har delgivits adressaten, om det har vunnit laga kraft och om den som har vitesförelagts har haft faktisk och rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Därefter ska domstolen ta ställning till frågorna om föreläggandet har överträtts, om ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse samt beakta om det finns särskilda skäl att jämka vitet (se bl.a. 2, 3 och 9 §§ lagen [1985:206] om viten samt Mark- och miljööverdomstolens dom den 16 oktober 2015 i mål nr M 3644-15).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Inledningsvis finner mark- och miljödomstolen att nämndens vitesföreläggande är lagligen grundat, att bolaget har delgetts föreläggandet och att det har vunnit laga kraft.

Bolaget har bestritt nämndens påstående att det har eldats i containern, utöver en händelse under våren 2014, och har gjort gällande att containern har en annan placering än den som påstås av nämnden.

Mark- och miljödomstolen finner ingen anledning att ifrågasätta riktigheten i nämndens uppgifter om omständigheterna kring inspektionerna den 9 och 18 augusti 2016. Mark- och miljödomstolen finner att det i målet är visat att det har eldats i containern någon gång i tiden mellan nämndens inspektioner den 9 och 18 augusti 2016 och att containern vid dessa tillfällen har varit placerad på fastigheten X.

Bolaget har invänt att bolaget inte har eldat i containern, att det inte är bolagets container samt att det inte är rimligt att bolaget ska ansvara för en gärning som är jämförbar med en anlagd brand.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att bolaget enligt föreläggandet är förbjudet att själv elda eller *låta andra elda avfall* på fastigheten X. Det har således ålegat bolaget att säkerhetsställa att eldning på fastigheten inte sker.

Av utredningen i målet framgår att föreläggandet har överträtts. Mark- och miljödomstolen anser inte att bolaget saknat möjlighet att följa föreläggandet. Ändamålet med vitet har inte förlorat sin betydelse. Det har inte heller framkommit något skäl för jämkning av det yrkade beloppet. Det yrkade vitet om 10 000 kr ska därför dömas ut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga](#) (DV426)

Överklagande senast den 21 mars 2017. Prövningstillstånd krävs.

Sanna Ordenius

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Sanna Ordenius, ordförande, och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Linda Bellucci Feijen.